

τῶν καθηγητῶν, καὶ ἡ βουλὴ δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ οἱ καθηγηταὶ θὰ ἐκτελῶσι μετὰ πλείοτέρου ζήλου τὸ καθήκον των.

Περὶ βάμβακος καὶ καλλιέργιας αὐτοῦ.

Τὸ μέγα συμφέρον τῆς καλλιέργιας τοῦ φυτοῦ τούτου ἐν Ἑλλάδι μοὶ δίδει ἀφορμὴν νὰ εἰπῶ τινὰ ἐν συντόμῳ περὶ αὐτοῦ, ἐκθέτων τὴν κατὰγωγὴν καὶ εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν σημερινὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀπαιτούμενας ἐργασίας πρὸς τελείαν ἐπιτυχίαν τῆς καλῆς συγκομιδῆς του. Ἡ κατὰγωγὴ τοῦ βάμβακος εἶναι πολλὰ ἀρχαία. Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἐπεχείρισαν κατὰ πρῶτον τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ· οἱ δὲ Ἄραβες εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν IX αἰῶνα. Εἰς τὸ Μαρόκον δὲ καὶ Φεζ ὑπῆρχον κατὰ τὸν XIII αἰῶνα ἐργοστάσια πρὸς κατασκευὴν βαμβακηρῶν ὑφασμάτων. Ὁ βάμβαξ καλλιεργεῖται τὴν σήμερον εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Συρίαν, εἰς τὴν Περσίαν, εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὴν Μάλταν, εἰς τὴν Τοσχάνην, εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἰς τὴν Βραζιλίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ἀμερικὴν κλπ. Ὁ στέλεχος τοῦ βάμβακος εἶναι πολὺκλαδος· αἱ δὲ ρίζαι αὐτοῦ ἰνώδεις· τὸ ὕψος αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰ δύο μέτρα. Οἱ δὲ κλάδοι εἶναι τοποθετημένοι πυραμοειδῶς, καὶ φέρουν φύλλα μὲ μακροειδεῖς μίσχους, διηρημένους εἰς 3, 5 ἢ 7 λόβους στρογγίλους. Τὰ ἄνθη αὐτοῦ γεννῶνται ὑπὸ τῆς μάλης τοῦ φύλλου καὶ φέρονται ὑπὸ μακρῶν οὐρῶν· ὁ δὲ καρπὸς συνίσταται εἰς κόκον ὠσειδῆ, ἐμπεριέχοντα 7 ἕως 12 σπόρους ἐπίσης ὠσειδεῖς, τετυλιγμένους μὲ τὸ χνούδι τοῦ βάμβακος.

Ἡ διάρκεια τοῦ ἐτήσιου βάμβακος εἶναι 6 ἕως 7 μηνῶν, κατὰ τὰ ἔτη. Τὸ φυτὸν τοῦτο πρὸς τελείαν ὠρίμανσιν τοῦ καρποῦ, ἀπαιτεῖ 45 ἕως 48 βαθμοὺς ζέστης. Ὁ βάμβαξ διαίρεται εἰς δύο εἶδη, δηλ. 1) εἰς ἐτήσιον καὶ 2) εἰς πολυετὴ· διὰ πολλοὺς δὲ λόγους ἡ καλλιέργεια τοῦ πρώτου εἶναι ἡ μᾶλλον συμφέρουσα. Αἱ καλλίτεροι ποιότητες διὰ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι αἱ ἐκ τοῦ σπύρου τῆς Γεωργίας, τῆς Αἰγύπτου,

τὸ Κεϊλάνης καὶ τῆς Λουϊζιάνης (New-Orleans). Ὁ βάμβαξ ἀπαιτεῖ κλίμα μὲν θερμὸν καὶ παραθαλάσσιον, γῆν δὲ βαθεῖαν, ὑγρὰν, ἀργιλοαμμώδη ἢ ἀργιλοσβεστώδη καὶ ἐκτεθειμένην εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Καλλιεργεῖται δὲ ὡς ἐξῆς, ἡ πρώτη ἄροσις καθὼς καὶ τὸ πρῶτον σθάρνισμα πρέπει νὰ γίνωνται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον· ἡ δευτέρα ἄροσις καὶ τὸ δεύτερον σθάρνισμα κατὰ τὸν Ἰανουάριον· ἡ τρίτη ἄροσις καὶ τὸ τρίτον σθάρνισμα κατὰ τὸν Μάρτιον. Ἡ δὲ σπορά τοῦ ἐκτελεῖται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον· ὅλαι αἱ ἄρόσεις πρέπει νὰ γίνωνται μὲ τὸ ἄροτρον τοῦ Τρινιὸν ἀριθ. 2· εἰς τὴν τρίτην ὁμῶς ἄροσιν προσθέτεται ἡ fouilleune.

Εἰς τὰς ἀρόσεις δίδεται ὅλη ἡ δύναμις τοῦ ἀρότρου· διὰ δὲ τὸ σθάρνισμα μεταχειρίζονται τὴν σιδηρὰν παραλληλόγραμμον σθάρνην τοῦ Τρινιὸν· σπείρεται δὲ ὡς ἀκολουθῶς· διὰ τοῦ ἀρότρου ἀριθ. 1 ἀνοίγονται αὐλακες εἰς βάθος 0,8· ὀπισθεν τοῦ ἀρότρου βαδίζει γυνὴ μὲ κοφίνιον πλήρες σπόρου, καὶ θέτει ἀνὰ 5 σπόρους εἰς τὸν νεοανοιγμένον αὐλακα· εἰς ἀπόστασιν δὲ 0,30· ὀπισθεν δὲ αὐτῆς ἔρχεται ἡ σιδηρὰ σθάρνη, ἥτις καλύπτει τὸν σπόρον· ἡ ἀπόστασις τῶν γραμμῶν εἶναι 0,65, ἡ σπορὰ τοῦ βάμβακος, ὡς ἐλέχθη ἄνωθεν, ἐκτελεῖται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, ὅταν ὁ καιρὸς ᾖ καλὸς καὶ ἡ γῆ θερμὴ, καὶ εἴαν ᾖ δυνατὸν μετὰ βροχῇ. Ἐν γένει δὲ δὲν πρέπει νὰ σπέρνηται καὶ ὅταν ἐπικηται φόβος τῆς βροχῆς, διότι τότε ἡ βροχὴ δύναται νὰ κτυπήσῃ τὸ ἔδαφος καὶ νὰ σαπήσῃ τὸν σπόρον· ὑπάρχει ὁμῶς μέσον θεραπείας, ἵνα σπείρηται καὶ μετὰ τὴν βροχῇ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, περνᾷται ἡ σθάρνη, ἥτις ἀναμιγνύει τὸ ξηρανθὲν πρῶτον ἔδαφος, μὲ τὸ ὑποκάτω αὐτοῦ εὗρισκόμενον, διασκορπίζει τὸ ἄνωθεν ξηρανθὲν κάλυμμα καὶ εὐκολύνει τὴν φύτρωσιν.

Ὁ σπόρος τῆς Γεωργίας πρέπει νὰ σπείρηται κατὰ προτίμησιν εἰς μέρη πλησιόχωρα τῆς θαλάσσης. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας δὲν τὸν σπείρουσιν παρὰ εἰς τὰ παραθαλάσσια καθὼς ἀποδεικνύει καὶ τὸ ὄνομά του· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν σπείρουσι τὸ Λοῦιζιάν, καὶ ἐκεῖ ἐπιτυγχάνει καλλίτερον. Ἀνεγνωρίσθη δὲ ὅτι αἱ ἀλατώδεις γαῖαι εἶναι αἱ καταλληλότεραι διὰ τὸν βάμβακα· εἰς αὐτὰς λαμβάνει τὴν καλλιτέραν αὐξησιν. Πρὶν τῆς δευτέρας ἀρόσεως διασκορπίζουν τὴν κόπρον, ἡ ἀναγκαία ποσότης εἶναι ἀνὰ 2000 ὀκάδας κόπρου κατὰ

στρέμμα· μεταχειρίζονται δὲ τὴν κόπρον τῶν κτηνῶν, ἣ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη καὶ αὐτὰ τὰ φίκια. Ἡ ἐκλογή τῆς σπορᾶς εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα, καὶ πρέπει νὰ μεταχειρίζηται τις ὅσον τὸ δυνατόν σποράν τῆς τελευταίας συγκομιδῆς ἄνευ μίγματος εἰδῶν, καὶ καλὰ ὠριμασθεῖσαν· οἱ δὲ παλαιοὶ σπόροι ἀπορρίπτονται. Ἐκλέγει δὲ τις πρὸς σποράν γῆν ἐκτεθειμένην εἰς θέρμανσιν· ἐπειδὴ δὲ ὁ βάμβαξ ἀπαιτεῖ πολλὴν θερμότητα ὅπως ὠριμάσῃ, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαῖον ἡ ὠρίμανσις αὕτῃ νὰ φθάσῃ πρὸ τῶν βροχῶν τοῦ χειμῶνος, αἵτινες τὸν βιάπνουν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ καταβάλλῃ τις πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν τὰ ψυχρὰ ἐδάφη, τὰ πλάγια βουνῶν, καθὼς καὶ τὰ προσβαλλόμενα ἀπὸ τοὺς δυτικοβορίους ἀνέμους, ἐπειδὴ ἀδιακόπως εἶναι ὑγρὰ, δὲν εἶναι κατάλληλα πρὸς σποράν βάμβακος. Ἀπεναντίας δὲ τὰ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν δύσιν, καὶ αἱ γαῖαι, τὰς ὁποίας ὁ ἥλιος προσβάλλει ἐνωρὶς, εἶναι καταλληλότεραι, ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῶν ἐπιτυγχάνει κάλλιον ὁ βάμβαξ. Ἐν γένει δὲ τὰ μυρικήδη ἐδάφη (bruyeres) εἶναι εὐμενῆ, καὶ ἐν γένει ὁ μύριξ ἀναφύεται ἐπὶ μαύρων ἄμμων, καὶ ἐπὶ ἐλαφρῶν καὶ βαθέων γαιῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων αἱ ῥίζαι τοῦ βάμβακος εἰσέρχονται εὐκόλως· τὰ ἐδάφη δὲ ταῦτα θερμαίνονται τὰ πρῶτα καὶ δὲν διατηροῦσιν ὑπερβολικὴν ὑγρασίαν.

Ἀπαιτοῦνται δὲ πρὸς τούτοις καὶ μέσα τινὰ ποτισμοῦ, ἐπειδὴ ὁ βάμβαξ κατὰ τὸ διάστημα τῆς βλαστήσεώς του ἔχει ἀνάγκην 2 ἢ 3 ποτισμάτων. Οφείλεται δὲ καὶ προσοχὴ εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς σπορᾶς· ἤγουν δύο ἡμέρας πρὶν νὰ σπαρῇ ὁ σπόρος, ρίπτουν αὐτὸν ἐντὸς ὕδατος, ἀναμειγμένου μετὰ κόπρου, ὅπου μένει ἐπὶ 24 ὥρας· μετὰ ταῦτα τρίβουν καλῶς αὐτὸν μὲ ἄμμον, τὸν θέτουν ἐντὸς τριχίνου σάκου καὶ τὸν ἐκθέτουν εἰς τὸν ἥλιον· οὕτω δὲ οἱ ὑγροὶ ὄντες καὶ θερμαινόμενοι ἀρχίζουν τὴν βλάστησιν ἐντὸς τοῦ σάκου, καὶ μόλις σπαρθέντες μετὰ 4 ἡμέρας φύονται· πρέπει δὲ νὰ χωθῶν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς δακτύλου, ἐπειδὴ σήπονται εὐκόλως ἂν παραχωθῶσι βαθύτερον· μετὰ ταῦτα διαλέγουν τὰ φυτὰ καὶ δὲν ἀφίνουν παρὰ τὰ πλέον δυνατὰ, εἰς τρόπον ὥστε δὲν στενοχωροῦνται, (ἐπειδὴ ὁ βάμβαξ ἔχει ἀνάγκην ἱκανοῦ ἀέρος πρὸς ὠρίμανσιν), οἱ μικροὶ αὐτοῦ κλάδοι, οἵτινες φέρουσιν ὅλην αὐτοῦ τὴν συγκομιδὴν.

Κατὰ τὸν Μάϊον περιβρέχουν τοὺς βάμβακας καὶ βοηθοῦν πρὸς ἔξωσιν τῶν φυτῶν, συντρίβοντες ἐλαφρῶς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, εἰς ἐσχηματίσθαι σβόλοι· μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν ἡ

βαμβακιά ἔχη 0,12 ἢ 0,15 τὴν σκαλίζουν καὶ οὕτω πλατύνονται οἱ κατώτεροι κορμοὶ καὶ γίνονται πολὺ ὑγιεῖς, ἐν ᾧ ἄνευ τοῦ μέτρου τούτου ἤθελον βλαφθῇ. Πρὸς ἀραιώσιν καὶ καθάρσιν τοῦ βάμβακος δὲν πρέπει νὰ ἀποσπᾷ τις τὰ φυτὰ, ἀπὸ φόβον μὴ βλαφθῶσιν αἱ πλησίον αὐτῶν εὐρισκόμεναι ρίζαι τοῦ βάμβακος· ὅθεν κόπτουν διὰ τοῦ ὄνυχος ὅσας θέλουν νὰ ἐγάλουν· δὲν πρέπει δὲ ν' ἀφήσουν πλέον τοῦ ἐνὸς ἢ τῶν δύο ἐν ἐκάστη θέσει· ὁ βάμβαξ ἀπαιτεῖ δυσόλισμα οὐχὶ θαθὺ, ἐπειδὴ δὲ αἱ ρίζαι του φοβοῦνται τὸ σίδηρον τοῦ ἐργαλείου, διὰ τοῦτο εἶναι ἐπωφελές, ἀφοῦ ἀνακατευθῇ τὸ ἔδαφος πλησίον τοῦ κορμοῦ, νὰ θέσῃ τις ἐπάνω ὀλίγην γῆν, ληφθεῖσαν ἐκ τῶν πέριξ.

Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ὠφελοῦνται τῆς βροχῆς διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, καὶ οἱ φυτευταὶ τότε ἐγκαταλείπουσιν ὅλας τὰς ἐργασίας αὐτῶν, ὅπως φέρωσιν ὅλας τὰς χειράς των εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην· κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους ὁ ἥλιος ἐνδυναμοῦται καὶ ξηραίνει ταχέως τὸ ἔδαφος· ἐὰν δὲ τις δὲν ὠφελῇ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, χάνει πολὺ καὶ ἡ ἐργασία μένει ἄνευ ἀποτελέσματος. Κατὰ τὸν Ιούλιον, ὅτε τὰ φυτὰ τοῦ βάμβακος ἤῤῥησαν μέχρι 0,35 ἢ 0,40, πρέπει νὰ δώσῃ τις μίαν ἰσοπέδωσιν εἰς ὅλον τὸ ἔδαφος, πλὴν τὰ φυτὰ πρέπει νὰ ποτισθῶσι, καὶ ὅταν ἡ γῆ ξηρανθῇ πάλιν· τὸ δι' ἀλόγου συρόμενον καθαριστήριον θὰ ἐργασθῇ πρῶτον μεταξὺ τῶν γραμμῶν τοῦ βάμβακος, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τοῦ καθαριστηρίου τῆς χειρὸς θὰ ἐργασθῶσιν οἱ ἄνθρωποι πέριξ τοῦ φυτοῦ, φέροντες εἰς τὸν κορμὸν τὴν νέαν γῆν ἄνευ βλάβης τῶν ριζῶν. Κατὰ τὸν Ιούλιον κορυφοτομοῦσι τὸν βάμβακα· ὅταν δὲ ὁ κορμὸς τοῦ φυτοῦ ἤῤῥησεν ἕως 0,60, πρέπει νὰ κοπῇ ἡ κορυφή του, καὶ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὸ ὅλον τοῦ φυτοῦ τὰ 0,50· ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι πολὺ οὐσιώδης, ἐπειδὴ τὸ φυτὸν τότε δύναται νὰ μεταφέρῃ τὸν χυμὸν εἰς τοὺς παραλλήλους κλάδους, οἵτινες φέρουν τότε ὅλην τὴν συγκομιδὴν· διὰ τοῦτο μετὰ τὴν κορυφοτόμισιν οἱ κλάδοι αὐξάνουν καὶ ἀνθίζουν.

Πρέπει δὲ νὰ προφυλάττῃ τις τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν φυτῶν ἀπὸ πηλλυγμένου βλαβερῶν χόρτων, διότι εἶδομεν συγκομιδὰς ἐλαττωθείσας κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐνεκα τῆς κακῆς ἢ τῆς ἀργᾶς γενομένης καθαρίσεως. Ἐνίοτε πλημμυροῦσι τὰ φυτὰ καὶ ζῶφιᾶ τινὰ μικρά, χωρὶς νὰ ᾔναι γνωστὸν τὸ αἷτιον· ἐν τοιαύτῃ περιστάσει φυτευταὶ τινες ἀποκόπτουσιν ὅλα τὰ παθόντα μέρη τῆς βαμβακιάς. Παρετηρήθη δὲ, ὅτι βαμβακίαι φυτευθεῖσαι πλησίον τοῦ καπνοῦ, εἶναι ἐλεύθεραι τῶν

μικρῶν τούτων ζωίφιων· διὰ τοῦτο εἶναι καλόν, ὅσῳκις δύναται τις, νὰ φυτεύῃ βάμβακα πλησίον τοῦ καπνοῦ, ὅπως προφυλάξῃ τὸν βάμβακα καὶ βεβαιώσῃ τὴν καλὴν συγκομιδὴν· μερικοὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐδοκίμασαν καὶ τὴν σκόνιν τῆς ἀσβέστου κατὰ τὴν πρῶταν καὶ οὕτω κατέστρεψαν τὰ ζωίφια τῶν βαμβακιῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν ῥοδακινεῶν καὶ ἄλλων τινῶν ὁπωροφόρων δένδρων. Κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα χαράζουν τοὺς πλαγίους κλάδους τῶν βαμβακιῶν καὶ παύουν ὅλως διόλου τὰς ποτίσεις· ἡ μέθοδος αὕτη χρησιμεύει πρὸς σταμάτισιν τοῦ χυμοῦ, ὅστις ἄνευ τούτου ἤθελεν ἀδιακόπως παράγει νέα ἄνθη· καὶ ἐπειδὴ ἐνδιαφέρει νὰ ἀπολαύσῃ τις πρόωρον ὠρίμανσιν, ὁ χυμὸς μεταφέρεται τότε ὅλος εἰς τοὺς κόκκους, οἵτινες αὐξάνουν ταχέως. Παρατηρήθη ἐπίσης, ὅτι αἱ βαμβακίαι αἱ μετρίως ποτισθεῖσαι δίδουν βάμβακα λεπτότερον μακρύτερον καὶ πλέον νευρώδη.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα ὁ βάμβαξ ἀρχίζει νὰ ὠριμάζῃ· πρὸς συγκομιδὴν τοῦ βάμβακος, πρέπει οἱ κόκοι νὰ ᾖναι πολὺ ἀνοικτοί, καὶ τὸ χνούδι νὰ προέχῃ, ὥς ἵνα ἐξέλθῃ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ περιμείνῃ τις καὶ τὴν πτώσιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὕτω λαιρώνεται καὶ χάνει μέρος τῆς ἀΐας αὐτοῦ. Ἄμα λοιπὸν ὠριμάσῃ ὁ βάμβαξ, πρέπει καθ' ἑκάστην νὰ περιέρχεται τις τοὺς κάμπους κατὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς χλόης καὶ νὰ συνάξῃ τοὺς κάλυκας κατὰ μέτρον τῆς ὠριμότητος. Ἄμα δὲ συναχθῇ ὁ βάμβαξ, θέτουν αὐτὸν ἐπὶ σανίδων, ἐκτεθειμένων εἰς τὸν ἥλιον ἢ ἐπὶ ἐξωστῶν πρὸς ἀποδίωξιν πάσης ὑγρασίας μετὰ δὲ ταῦτα τὸν μεταφέρουν ἐντὸς ξηρῶν δωματίων· συμφέρει δὲ νὰ θέσῃ τις κατὰ μέρος πρὸς φύλαξιν σπόρου ἐκ τοῦ πρώτου συγκομισθέντος βάμβακος, καὶ ἐκ τοῦ καλῶς ὠριμασμένου, τοῦ ὁποίου καὶ αὕτη ἡ μέταξα πρέπει νὰ ᾖναι ἄνευ ἐλαττώματος.

Φροντίζων δέ τις τοιοῦτρόπως κατ' ἔτος, δύναται νὰ σχηματίσῃ εἶδος βάμβακος πρόωρον, καὶ μὴ φοβουμένου τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος. Κατὰ τὸν Οκτώβριον μῆνα ὁ βάμβαξ εἶναι εἰς πλήρη συγκομιδὴν, καὶ τότε ἐργάται ἔχοντες, ἐμπροσθέντων ποδιᾶς με πλατείας τσέπας, περιτρέχουν τὸν κάμπον μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ὁμίχλης καὶ συγκομιδοῦν κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ὠριμότητος. Τὸ δὲ ψῦχος δὲν ἐμποδίζει τὴν ὠρίμανσίν του, καὶ ἐλάττει ὀλιγότερον τῆς ἐροχῆς· μετὰ τὸ λευκὸν μάλιστα πᾶχος κατὰ τὸν Νοέμβριον οἱ κόκοι ἀνοίγουν κατὰ μεγαλειτέραν ἀριθμὸν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος περιορίζομαι εἰς αὐτὰς μόνον τὰς μικρὰς παρατηρήσεις μου ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος,

ἐπιφυλάττομαι δὲ προσεχῶς νὰ προσθέσω καὶ τινὰ ἀφορῶντα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καλλιέργειας τοῦ φυτοῦ τούτου ἐντὸς τῶν κτημάτων μου κατὰ τὸ ἔτος 1864.

Τὴν 25 Δεκεμβρίου 1864 ἐν Σκάλᾳ Ὁρωποῦ

Κ. Ι. ΠΑΠΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Περὶ σταφίδος.

Βον.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου μέχρι τοῦδε ἡ σταφὶς εἰσήγαγεν εἰς τὸ Κράτος πεντακόσια περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν εἰσῆλθον τοῦλάχιστον πενήκοντα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· τοιαύτη ἐπομένως βιομηχανία εἶναι ἀξία πάσης προσοχῆς καὶ φροντίδος· ἰδίως δὲ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν κρίνεται δικαίως, ἀξία πάσης συμπαθείας διὰ τε τὰ παρελθόντα παθήματά της, τὴν παροῦσαν αὐτῆς κατάστασιν καὶ τὸ μέλλον της. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἠριθμοῦντο οἱ μὲν κάτοικοι Πατρῶν εἰς 15 περίπου χιλιάδας, τὰ δὲ ἐμπορικὰ πλούτη αὐτῶν εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια ταλλήρων καὶ τὰ κτηματικά των εἰς οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, ἀμπελῶνας, σιαφιδῶνας καὶ ἐλαιῶνας· τί δὲ διεσώθη ἐξ ὧν τούτων εἰς τὴν λῆξιν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος; Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐν ἔτει 1828 γενομένην ἀπαρίθμησην οἱ μὲν διασωθέντες κάτοικοι τῶν Πατρῶν εὗρέθησαν ὀκτακόσιοι μόνον τὸν ἀριθμὸν! ἐκ δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων αὐτῆς, γενομένων ὧν ἀνεξαίρετως παρναλῶμα τοῦ πυρὸς, ἔμειναν μόνον τὰ γήπεδα· δὲν διεσώθη δὲ οὔτε μία κἄν οἰκία, οὔτε ἐν ἐμπορικὸν κατὰστημα! δὲν ἔμεινε πέτρα ἐπὶ πέτρας οὐδεμία! τὰ κλήματα τῶν σταφιδῶνων, τῶν ἀμπελώνων καὶ οἱ ἐλαιῶνες ἐξερρίζωθησαν μέχρι τοῦ τελευταίου φυτοῦ ὑπὸ τῶν τούρκων, διαμεινάντων ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως τῶν Πατρῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ πολέμου· καὶ οὕτω ἐγένετο ἡ πρὶν ἀφνειὸς πόλις μηλόδοτος, κοιλὰς κλαυθμῶνος, ἄλλη πόλις Πριάμου! ἀλλὰ τὸ